

KANNANOTTO PSYKOTERAPIAN KANTAKIRJAAMISESTA

Esitämme, että Kantakirjaamisvelvoite poistetaan psykoterapian osalta. **Kanta** on suomalainen potilastietojen, lääkereseptien ja terveydenhuollon suostumusten ja kieltojen tiedonhallintapalvelu, jota ylläpitää Kansaneläkelaitos (Kela). Julkiset terveystalvet eli perusterveydenhuolto, erikoissairaanhoido, kuntien työterveyspalvelut jne. ovat siirtyneet **rakenteiseen kirjaamiseen** vuonna 2014. Yksityiset terveystalvet, jotka käyttävät sähköisiä potilasarkistoja, ovat siirtyneet rakenteiseen kirjaamiseen (31.12.2017) liittyessään Kantaan. Kantaan liittyminen edellyttää Kanta-arkistokelpoiseksi hyväksytyä potilastietojärjestelmää. Nykyinen potilaslainsäädäntö ei velvoita KANTA-järjestelmään liittymistä, mikäli potilastietojen tallentamiseen ei käytetä em. potilastietojärjestelmää. Potilas voi lukea itseensä liittyvät kirjaukset KANTA-palvelusta ja asettaa palveluun tietojensa luovutukseen liittyviä rajoituksia.

Potilastietojen Kanta-järjestelmään kirjaamista perustellaan potilastietojen siirtymisellä hoitavien tahojen kesken hoitovastuun siirtyessä tai jakautuessa eri tahojen välillä. Muista hoidoista poiketen psykoterapian vaikuttavuus perustuu pysyvään vuorovaikutussuhteeseen saman psykoterapeutin kanssa. Kantakirjaamisvelvoitetta ei siten voida perustella tiedon siirtymisen turvaamisella, tai vaikuttavuuden parantumisella. Kantakirjaaminen voi kääntyä psykoterapiaprosessia ja potilasta vastaan, sillä terapisuhteen ulkopuolinen ei voi kirjaamisen perusteella tavoittaa psykoterapiaprosessin hoitavaa sisältöä, jonka vaikuttavana tekijänä on puheen lisäksi ei-sanallinen vuorovaikutus. Kantakirjaamisesta voi muodostua tietolähde, jonka perusteella potilaasta tehdään hoitoon haitallisesti vaikuttavia päätelmiä. Tietosuojan asiantuntijat (esim. tietosuojavaltuutettu Reijo Aarnio HS 9.1.2018) ovat myös esittäneet kritiikkiä KANTA-järjestelmän terveysvaikutusten selvityksen puutteesta ja **tietoturvallisuuden** liittyvistä riskeistä.

Psykoterapia perustuu psykoterapeutin ja potilaan väliseen luottamukselliseen yhteistyösuhteeseen, jossa hoitovastuuta ei siirretä toiselle kuin erityistapauksessa. Näissäkin tilanteissa potilas itse kertoo tarvittavan tiedon ja toimittaa psykoterapeutin lausunnon esimerkiksi hoitavalle lääkärille. Mikäli potilas on psykiatrisessa hoidossa, on yhteistyö psykoterapeutin ja psykiatrisesta hoidosta vastaavien välillä tärkeää. Kun potilaan psykoterapia edellyttää yhteistyötä psykiatrian toimijoiden kanssa, on suosittava yhteisiä tapaamisia tai puhelinyhteyttä, jolloin kirjaamisesta vastaa kyseinen hoitotaho. Psykoterapeutti keskusteleekin tekemisistään lausunnoista potilaan kanssa. **Potilaalla on oikeus saada hoitoon liittyvät lausunnot jo nykyisen käytännön mukaan.** Psykoterapiaan liittyvä vaitiolovelvollisuus tuo rakenteellista turvaa terapeutin ja potilaan välille ja mahdollistaa hoidollisen prosessin. Psykoterapisuhteeseen potilas tuo sisäisen kokemusmaailmansa ja henkilökohtaisia asioitaan. Niiden päivittäinen raportointi Kanta-järjestelmän edellyttämällä tavalla murtaa tätä rajaa ja potilaan tarvitsemaa intymiteettisuojaa haitaten psykoterapiaprosessia

Myös alaikäisten lasten ja nuorten psykoterapioissa lapsella ja nuorella on oikeus psykoterapisuhteeseen, jonka sisältö säilyy hänen ja psykoterapeutin välisenä. Alaikäisen lapsen

vanhemmillä on pääsy lapsen Kanta-tietoihin. Kanta-kirjaaminen siten rikkoo lapsipotilasta suojaavaa rajaa kahdella tavalla, suhteessa yhteistyötahoihin ja perheeseen. Tarvittavan tiedon yhteistyötahoille ja vanhemmille psykoterapeutti kertoo hoitoneuvotteluissa ja lausunnoissaan. Vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä varten on vanhempainohjaus, jossa käsitellään lapsen tai nuoren psykoterapian vaihetta. Psykoterapian yhteenvedot annetaan yleensä vanhemmalle, pyrkimyksenä suojata lasta vaikeasti ymmärrettäviltä lausunnoilta, kunnes lapsi on täysi-ikäinen.

Psykoterapiaa toteutetaan yksilöpsykoterapian lisäksi pari- ja perhe- sekä ryhmäpsykoterapiana. Näissä psykoterapiamuodoissa hoidon kohteena ja vaikuttavana tekijänä on ihmisten väliset suhteet. Erityisesti pari- ja perheterapian hoidollisten tapahtumien dokumentointi yksilöperspektiivistä synnyttää sisällöllistä vääristymää. Näiden hoitomuotojen osalta psykoterapian kirjaamiseen tarvitaan nykyistä selkeämpää ohjeistusta.

Me psykoterapeutit haluamme olla ihmisen oikeuksien puolella. Kanta-kirjaaminen poistaa merkittävän osan psykoterapian olemuksesta. Psykoterapian erityisluonteen vuoksi esitämme Kanta-kirjausvelvoitteen poistamista psykoterapian osalta muista terveydenhuollon palveluista poiketen. Velvoitteen poistaminen ei estä psykoterapeutteja kirjaamasta Kanta-järjestelmään niin halutessaan.

Tarvittaessa annamme lisätietoa asiasta.

Helsinki 30.4.2020

EFPP Suomen kansallinen verkosto ry:n hallitus ja eettinen toimikunta

Kirsi Huttula
EFPP Suomen kansallinen verkosto ry:n
hallituksen puheenjohtaja

Sanna Aavaluoma
EFPP Suomen kansallinen verkosto ry:n
eettisen toimikunnan puheenjohtaja

Jakelu: Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen
sihteeri Päivi Saarimaa
Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru
sihteeri Maria Vanhanen
KELA
Valvira
THL
DVV, digi- ja väestötietovirasto